

H. Hakan Yılmaz¹
Program Danışmanı**BİRİNCİ VERGİ PAKETİNİN MALİ ETKİSİNİN
KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRMESİ (V):****GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI ÖNERİLERİ BAŞKA BAHARA
MI KALDI?**

DEĞERLENDİRME NOTU

*“Parlamentoya balık olarak gelen Vergi Tasarıları
günün sonunda kılçık olarak çıkar”²**“Teklifin oluşturulması sürecinde bürokrasiden
balık olarak gelen önerilerin yürütme ve
parlamentoda değerlendirilmesi süreçlerinde kılçık
haline gelmesi”***I. Vergi Paketiyle Gelen Düzenlemelerin Mali Etkisi ve
Kapsam Olarak İlk Önerilerden Farklılaşması**

Para politikası tarafından program ve hedefler açısından işler şu anda yolunda giderken gözler maliye politikası tarafına çevrilmiştir. Burada temel performans göstergesi, bütçe açığının uygulanan programda enflasyonla mücadeleyi destekleme bağlamında ne seviyeye düşürüleceğidir.

En son açıklanan TEPAV Para Politikası Değerlendirme Notunda³ kredi faizlerinin yükselmesi yanında ikinci önemli riskin yüksek bütçe açığı olduğu ifade edilmişti. Notta, alınan önlemlerin 2024 bütçe açığının GSYH'ye oranını Orta Vadeli Programda (OVP) öngörülen düzeye (%6,4) yaklaştıracığı ve ek olarak, TBMM'ye sunulması beklenen vergi düzenlemelerinin yasalaşması halinde bütçe açığının bir miktar daha azalacağına altı çizilmekle birlikte bütçe açığının 2024 ve 2025'te alabileceği muhtemel değerlerin makroekonomik istikrarı sağlamak açısından hala yüksek düzeylerde olduğuna da dikkat çekilmiştir

Geldiğimiz noktada mali dengede sürdürülebilir bir iyileşmeyi, mali disiplinin sağlanmasıyla birlikte harcamalarda verimlilik, vergilerde ise adalet ve etkinlik temelinde yapısal nitelikte değişimlere bağlı görmekteyiz. Dolayısıyla önceki raporumuzda

¹ <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1470/H.+Hakan+Yilmaz>

² Gelir idaresinin eski teknokratlarının bir tespiti.

³ <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10795>

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazar(lar)ına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

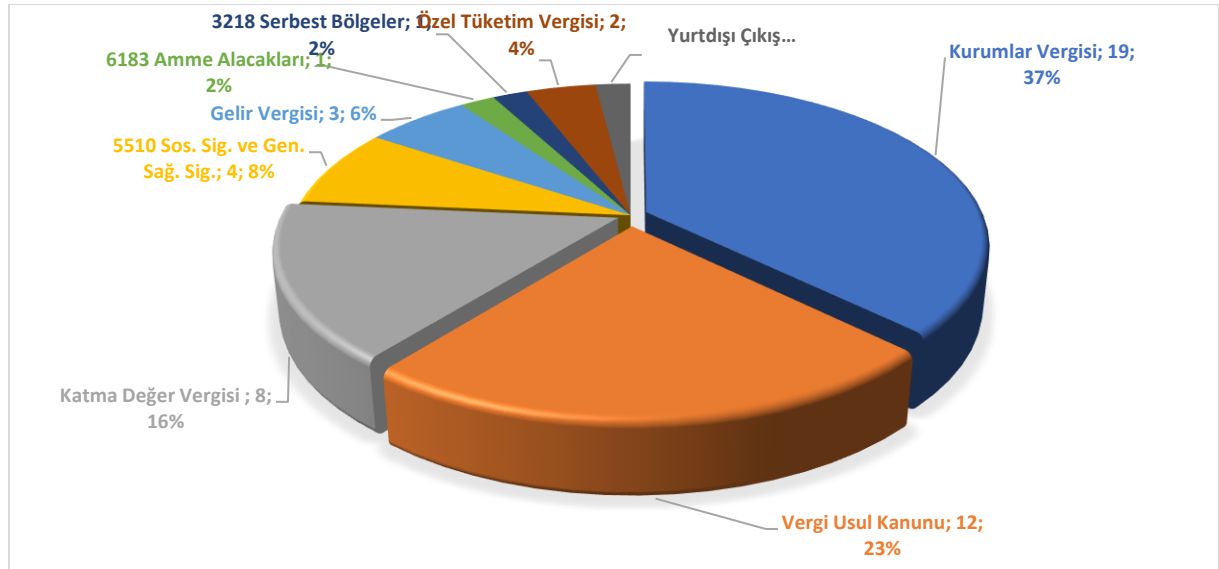
da vurguladığımız şekilde **ekonomik program orta vadede ancak kamu maliyesi ayağında güçlü bir tasarıma sahip ikinci nesil yapısal reformlarla sürdürülebilir olacaktır.**

Bizim **birinci vergi paketi** olarak adlandırdığımız “Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Parlamento’ya 16.7.2024 tarihinde sunulmuş ve Plan Bütçe Komisyonunda yapılan görüşmeler sonrasında küçük revizyonlarla değişmiş ve 7524 sayılı kanun sayısı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Birinci Vergi Paketi esas olarak 9 temel kanunda değişiklik yapmaktadır (Ek 1). Getirilen düzenlemelerin mali etkisi esas olarak 2025 yılından başlamak üzere izleyen yıllarda kendisini gösterecektir. Dolayısıyla **geleceğe dönük ve vergilemede adaleti sağlamaya yönelik bir adım atılmaktadır.**

Düzenlemelerin kanunlara göre dağılımına baktığımızda, ağırlığın 19 madde ile kurumlar vergisi, 12 madde ile vergi usul kanunu ve 8 madde ile katma değer vergisi kanununda olduğu görülmektedir.

Grafik 1. Vergi ve SGK Kaynaklı Düzenlemelerin Maddelerinin Dağılımı (Sayı, %)

Kamu maliyesi tahmin modeli çerçevesinde, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) açıklamaları ve Parlamento tutanakları üzerinden gidilerek **vergi paketinin 2025 yılı için ilave vergi tahsilatı 157,5 milyar TL seviyesinde tahmin edilmiştir.** Bu tutar GSYH'ye oran olarak ise yüzde 0,29 seviyesine karşılık gelmektedir. SGK kaynaklı prim geliri ve asgari emekli aylığı artışını öngören kalemler netleştirildiğinde toplam net mali etki yaklaşık 141,8 milyar TL seviyesine düşmektedir (GSYH'e oran olarak yüzde 0,26). 2024 yılında ise programlanan aksine SGK düzenlemeleri nedeniyle net mali etki negatif olarak tahmin edilmiştir.

Temmuz başında kamuoyuna sızan ve değerlendirmesini yaptığımız GİB önerilerinde ise ilk mali etki tahminimiz GSYH'nin yüzde 1,4 üne karşılık gelen 736,1 milyar TL seviyesindeydi. Parlametodan geçmek üzere olan bu **“Birinci Vergi Paketiyle”** özellikle KDV ve gelir ve kurumlar vergilerine yönelik GİB önerilerinde olup teklifte olmayan düzenlemeler nedeniyle GSYH'nin yüzde 1,1'i seviyesinde daha düşük bir gelir artışı söz konusu olmaktadır.

Tablo 1. Vergi Paketi ve GİB Önerilerinin Mali Etkisi (Özet)

Öneriler	GSYH'Ya Oranları (%)							
	GİB Önerileri		Birinci Vergi Paketi			GİB Önerileri		
	Gelir Etkisi 2025 Bazlı	Gelir Etkisi 2024	Gelir Etkisi 2025	Gelir Etkisi 2025 Bazlı	Gelir Etkisi 2024	Gelir Etkisi 2025		
Toplam Etki (milyar TL) (A+B+C+D)	736,1	-19,3	141,8	1,36	-0,05	0,26		
Vergi Düzenlemelerinin Etkisi (A+B+C)	736,1	3,2	157,5	1,36	0,01	0,29		
SGK Düzenlemelerinin Etkisi (D)		-22,6	-15,7		-0,05	-0,03		

Paketin vergiler yönünden mali etkisine dolaysız ve dolaylı vergi ayırımında baktığımızda, mali etkinin %92'sinin gelir ve kurumlar vergisi, %8'inin ise KDV, ÖTV, harçlar ve diğer ilgili düzenlemelerden kaynaklandığı görülmektedir. Vergi adaleti açısından baktığımızda özellikle kurum kazançlarını vergilendirmeye yönelik düzenlemeler, dolaysız vergilerin payının da artması suretiyle uygulama döneminde bir iyileşme yaratacaktır.

Dolayısı ile 2024 yılı için nette eksiye düşen katkı, 2025 yılında yüzde 0,3 seviyesine bir iyileştirici katkıya yaklaşmaktadır. Deprem kaynaklı harcamaların azaldığı, harcama programlarında disiplinin devam ederek ilave genişleme olmadığı ve yapısal adımların atılacağı bir ortamda **bu ilk düzenleme vergi yolculuğuna çıkılması açısından başlangıç kabulünde önemli ama yeterli görülmemektedir.** Bu nedenle, özellikle sonbaharda ekonomik programda yaşanan gelişmeler ve bütçe sonuçlarına göre vergiye yönelik ilave adımlar atılmasını muhtemel görmekteyiz.

II. Düzenlemelere GİB Önerileriyle Karşılaştırmalı Özet Bir Bakış

İzleyen tabloda (Tablo 2) GİB önerileri ile yasalaşan birinci vergi paketinde öngörülen düzenlemeler, mali etkileri (mali etkisi hesaplanan tedbirler bazında) ile birlikte karşılaştırmalı gösterilmektedir.

Buna göre GSYH'ye oran olarak yaklaşık yüzde 1,4 seviyesinde GİB tarafından önerilen vergi tedbirlerinin yüzde 1,1'i, birinci vergi paketi kapsamı dışında kalmıştır. Özellikle KDV başta olmak üzere istisna ve indirimler ile gelir vergisinde özel gider bildirim uygulamasına geçiş, asgari gelir vergisi ve borsa kazançlarının vergilendirmesi başka bahara veya sonbahara bırakılmıştır.

GİB önerileri ile vergi paketinde yer alan tedbirlerin karşılaştırmalı tablosu Ek 2'de özet olarak verilmektedir. Bu tabloda düzenlemeler; iki metinde de ortak olanlar, GİB önerilerinde olup vergi paketinde olmayanlar, vergi paketinde olup GİB önerilerinde olmayanlar şeklinde yer almaktadır. İzleyen dönemdeki tartışmalara rehberlik etmesi açısından böyle bir tablo hazırlanmıştır.

Tablo 2. Karşılaştırmalı Vergi Paketi Düzenlemeleri ve GİB Önerileri Özeti*

Öneriler	GİB Önerileri	Birinci Vergi Paketi	
	Gelir Etkisi 2025 Bazlı	Gelir Etkisi 2024	Gelir Etkisi 2025
Toplam Etki (milyar TL) (A+B+C+D)	736,1	-19,3	141,8
Vergi Düzenlemelerinin Etkisi (A+B+C)	736,1	3,2	157,5
SGK Düzenlemelerinin Etkisi (D)		-22,6	-15,7
A. Gelir ve Kurumlar Vergisine Yönelik Gelir Etkisi (milyar TL)	410,7	0,0	144,9
Yurt içi asgari kurumlar vergisi uygulaması	90,0		65,0
Çok uluslu şirketlerde küresel asgari kurumlar vergisi uygulaması	40,0		40,0
GVK Kapsamında Bazı Serbest Meslek Faaliyetleri ile Ticari Kazançlarda Hasılat Takibi	14,3		14,3
Serbest bölgelerde kurumlar vergisi istisnasının yurtdışına satılacak malla sınırlı hale getirilmesi	13,6		10,9
Gayrimenkul Yatırım Fon ve Oratklıklarına Tanınan Kurumlar Vergisi İstisnasının Kısmen Kaldırılması	38,8		14,0
YİD ve KÖİ kapsamında faaliyette bulunanların kazançları % 30 oranında KV tabi tutulması	1,1		0,9
Asgari Gelir Vergisi" uygulaması ihdas edilmesi	58,6		
Borsa Kazançlarının Vergilendirilmesi	91,5		
Mesken kira ödemelerinin banka kanalıyla yapılması ve banka tarafından tevkifat yapılması, üçüncü gelir diliminden itibaren beyanname verilmesi	40,0		
Ar-Ge Personeline uygulanan ücret istisnasına üst limit getirilmesi	7,9		
Diğer	14,9		
B. Vergi Usul Kanunu ve Amme Alacakları	2,5	0,8	2,5
Usulsüzlük ve özel cezalarının güncellenmesi ve yargı kararlarına uyum			
Özel usulsüzlük cezalarının güncellenmesi ve yargı kararlarına uyum	2,5	0,8	2,5
Özel usulsüzlük cezalarının kapsam (İBAN kullandırma gibi) ve tutarlarında güncelleme ve genişleme			
C. KDV, ÖTV ve Harçlar ile İlgili Düzenlemelerin Gelir Etkisi	323,0	2,4	10,1
Deniz taşıma araçlarında istisnanın kapsamının daraltılması	6,4	0,6	1,9
Yurt Dışına Çıkış Harcının artırılması	48,4	1,8	8,1
Tam istisnaların bir kısmının kaldırılması	71,7		
Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ödenmeyen KDV'nin ödenmesi	127,3		
Engelli araçlarındaki ÖTV istisnasının revize edilmesi (ÖTV+KDV)	29,9		
Türkiye Varlık Fonuna ilişkin istisna değişikliği	20,5		
Gözden geçirilecek istisnalar	15,1		
Diğer	3,7		
D. SGK Prim ve En Düşük Emekli Aylığı		-22,6	-15,7
İşveren kısa vadeli sigorta prim oranları % 2'den % 2,25'e yükseltiliyor		4,6	15,6
Sosyal güvenlik destekleme priminin işveren hissesinin EYT'den Yararlananlar için 5 puanlık kısmının Hazinece karşılanması kaldırılmakta		6,0	20,2
En Düşük Emekli Aylığının artırılması		-33,2	-51,5

*Mali etkisi hesaplanan

Kaynak: Plan Bütçe Komisyonu Tutanakları ve Komisyon Raporu üzerinden kendi tahminlerimiz

Karşılaştırmalı değerlendirme için önceki raporumuzdaki kategorizasyonu koruyarak GİB önerileri ile yasalaşan vergi paketini burada ele alacağız. İzleyen tabloda üstü çizili olanlar yasalaşan vergi paketinde olmayan politika tedbirlerini göstermektedir. Önce yaptığımız sınıflandırmayı hatırlayacak olursak; 1. Gelir ve kazançlar üzerinden asgari vergi alınması, 2. Bazı gelir ve kazanç kalemlerinin vergilendirme kapsamına alınması, 3. Gelir ve kazançların vergilendirilmesinde basitlik ve vergiye uyumun artırılması, 4. İstisna ve İndirimlerin Kaldırılması, 5. Vergi Usul Kanunu ve 6183 Sayılı Kanun Uygulamasında Uyumun Güçlendirilmesi ve 6. Diğer Konular.

Şekil 1. Gelir Artırımı, Vergilemede Adaletin Güçlendirilmesi ve Kayıp Kaçakların Azaltılmasına Yönelik Önerilen Tedbirlerin Karşılaştırılması

1. Gelir ve kazançlar üzerinden asgari vergi alınması (Adalet ve Etkinlik)	2. Bazı Gelir ve kazanç kalemlerinin vergilendirme kapsamına alınması (Adalet)	3. Gelir ve kazançların vergilendirilmesinde basitlik ve vergiye uyumun artırılması (Etkinlik)	4. İstisna ve İndirimlerin Kaldırılması (Etkinlik ve Adalet)	5. Vergi Usul Kanunu ve 6183 Sayılı Kanun Uygulamasında Uyumun Güçlendirilmesi (Uyum)	6. Diğer Konular
<ul style="list-style-type: none"> • Çok uluslu şirketlerde asgari kurumlar vergisi uygulaması • Yurt içi asgari kurumlar vergisi uygulaması • Asgari gelir vergisi uygulaması • Bazı serbest meslek faaliyetleri ile ticari kazançlarda hasılat takibi • Özel gider bildirim esası getirilmesi • Kurumlar vergisinde tevkifat kapsamının genişletilmesi • Yapı İşlet ve Devret modeli ile kamu özel işbirliği projeleri kapsamında elde edilen kazançlardan %30 oranında kurumlar vergisi alınması 	<ul style="list-style-type: none"> • Borsa kazançlarının vergilendirilmesi • Hisse senedi ve ortaklık payları alım-satım kazanç istisnasının yeniden düzenlenmesi • Kripto varlıklar ile ilgili işlem vergisi getirilmesi ve bu varlıklardan elde edilen gelirlerin vergi mevzuatında tanımlanması 	<ul style="list-style-type: none"> • Bazı meslek gruplarının esnaf muafiyeti kapsamına alınması • Bahşiş gelirlerinde vergi uygulaması • Moto-kurye faaliyetlerinden doğan kazançlarda basit vergileme • Hisse senedi opsiyonlarda vergileme kolaylığı • Geçmişte uygulanan altın esaslı muhasebe uygulamasının borsası olan kıymetli madenler için ihdası • İşletmelerin aktifinde yer alan kıymetli madenler ile kıymetli madenlere dayalı mevduat hesaplarının borsa rayici ile değerlendirilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Gelir ve Kurumlar Vergisi <ul style="list-style-type: none"> • Konut kira gelirlerinde istisnanın kaldırılması ve vergilemenin tevkifat usulü ile yapılması • Değer artışı kazançındaki istisnaların kaldırılması • İştirak hissesi satış kazanç istisnasının kaldırılması • Gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıklarına tanınan istisnanın kaldırılması, sınırlandırılması • Serbest bölge istisnasının ihracat gelirleri ile sınırlandırılması • Teknokent kazanç istisnasının kaldırılması ile Ar-Ge personeli ücret istisnasına üst limit getirilmesi • Katma Değer Vergisi Kanunu <ul style="list-style-type: none"> • Revize Edilmesi ve Kaldırılması Önerilen KDV İstisnaları • İndirim ve İade Hakkının Kaldırılması ve Doğrudan Gider Yazılması İmkânı Verilen İstisnalar • Devreden KDV'nin Azaltılması • ÖTV Kanunu <ul style="list-style-type: none"> • Engelli araçlarına yönelik sınırlamalar • Öncü İtfaiye Araçlarının kapsama alınması 	<ul style="list-style-type: none"> • Vergi Usul Kanununda Vergi Uyumunun Artırılması ve Kayıt Dışıyla Mücadele (cezaların artırılması, bazı konularda bildirim yükümlüğü getirilmesi, çeşitli yaptırımlar geliştirilmesi, kaçakçılık hallerinde hapis cezalarının artırılması gibi) • Tahsilat Etkinliğinin Artırılması Amacıyla Düzenleme Önerileri (borcu yoktur uygulamasının etkinleştirilmesi, zamaşımını kesen sürelerini belirginleştirilmesi gibi) 	<ul style="list-style-type: none"> • Yurt Dışına Çıkış Harcı Tutarının Artırılması • Belediyelerin Cari Borçlarının Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylarından Öncelikle Kesilmesi

Sırasıyla bu altı alana ilişkin özet bir değerlendirme yaparsak⁴:

1. Gelir ve Kazançlar Üzerinden Asgari Vergi Alınması

Vergilemede adalet, etkinlik ve kayıt dışı ile mücadeleye yönelik olmak üzere GİB çalışmasında 10 konuda gelir ve kurumlar vergisi ile serbest bölgelerle ilgili düzenlemede değişiklik yapılması öngörülmektedir. Vergilemede güvenliğin sağlanması ve kayıt dışılıkla mücadele kapsamında belirlenen bu 10 alandan üç tanesi vergi paketinde yer almıştır:

- Çok uluslu şirketlerde asgari kurumlar vergisi** uygulaması
- Yurt içi asgari kurumlar vergisi** uygulaması
- Bazı **serbest meslek faaliyetleri ile ticari kazançlarda hasılat takibi**
- Yap işlet ve devret modeli ile kamu özel iş birliği projeleri kapsamında** elde edilen kazançlardan **%30 oranında kurumlar vergisi** alınması
- Dar mükellef elektronik ticaret ve hizmet sağlayıcılara yapılan ödemeler tevkifat kapsamına alınması
- Teknogirişim şirketlerinde çalışanlara bedelsiz pay senedi verilmesi
- Elektronik ticaret ve hizmet sağlayıcılara yapılan ödemeler tevkifat kapsamına alınması

Aşağıda sıralanan bu kapsamda sayılan GİB önerileri ise teklif metninde yer almamıştır:

~~Özel Gider (Harcama) Bildirimi Uygulamasına Geçiş – “Nereden Buldun Asgari gelir vergisi” uygulaması~~
~~Kurumlar vergisinde tevkifat kapsamının genişletilmesi ve bazı ödemelerin tevkifat kapsamına alınması~~

2. Bazı Gelir ve Kazanç Kalemlerinin Vergilendirme Kapsamına Alınması

Bu başlık altında getirilecek düzenlemeler ile faktör gelirlerinin vergilendirilmesi suretiyle ikinci dağılımda vergi kaynaklı gelir dağılımını iyileştirilmesi sağlanması hedeflenmiştir. GİB önerilerinde bu kapsamda aşağıda sıralanan üç temel öneri geliştirilmiş ama bunlar kanun teklifinde yer almamıştır. Bu düzenlemeler:

- ~~Borsa kazançlarının vergilendirilmesi~~
- ~~Hisse senedi ve ortaklık payları alım-satım kazanç istisnasının yeniden düzenlenmesi~~
- ~~Kripto varlıklar ile ilgili işlem vergisi getirilmesi ve bu varlıklardan elde edilen gelirlerin vergi mevzuatında tanımlanması~~

3. Gelir ve Kazançların Vergilendirilmesinde Basitlik ve Vergiye Uyumun Artırılması

Günümüzde dijital ortamların geliştiği bir dünyada vergilendirmede basitlik üzerinden vergiye uyumun güçlendirilmesi, sosyolojik olgularla birlikte önemli bir vergi politika alanıdır. Bu kapsamda GİB tarafından aşağıda sıralanan tedbirler, öneriler setinde geliştirilmiş, ilk dört öneri vergi paketinde yer almamıştır:

⁴ Bu konuda daha ayrıntılı değerlendirme için Temmuz 2024 tarihli GELİR İDARESİ TARAFINDAN HAZIRLANAN MEVZUAT ÖNERİLERİNİN MALİ UYUM ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ-III notumuza bakılabilir:
<https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10786>

- a. ~~Basit usulde vergilendirme sisteminin kaldırılması ve bazı meslek gruplarının esnaf muafılığı kapsamına alınması~~
- b. ~~Bahşış gelirlerinde basitleştirilmiş vergi uygulaması~~
- c. ~~Moto-kurye faaliyetlerinden doğan kazançlarda basit vergileme usulüne geçilmesi~~
- d. ~~Hisse senedi opsiyonlarda vergileme kolaylığı~~
- e. Geçmişte uygulanan altın esaslı muhasebe uygulamasının borsası olan kıymetli madenler için ihdası
- f. İşletmelerin aktifinde yer alan kıymetli madenler ile kıymetli madenlere dayalı mevduat hesaplarının borsa rayici ile değerlendirilmesi

4. İstisna ve İndirimlerin Kaldırılması

GİB tarafından hazırlanan mevzuat önerilerinde yer alan istisna ve indirimlerin azaltılmasına yönelik düzenlemeler, vergi konuları alt ayırımında üç alt başlık altında toplanarak önceki raporumuzda değerlendirilmişti. Vergi paketinde yer alamayan düzenlemeler üstü çizilerek aşağıda gösterilmektedir.

Gelir ve Kurumlar Vergisi Kaynaklı

- ~~Mesken kira ödemelerinin banka kanalıyla yapılması ve bu ödemeler üzerinden banka tarafından tevkifat yapılması, üçüncü gelir diliminden itibaren beyanname verilmesi~~
- ~~Değer artışı kazancındaki istisnaların kaldırılması~~
- ~~İştirak hissesi satış kazancı istisnasının kaldırılması~~
- Gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıklarına tanınan istisnanın kaldırılması, sınırlandırılması
- Serbest bölge istisnasının ihracat gelirleri ile sınırlandırılması
- ~~Teknokent kazanç istisnasının kaldırılması ile Ar-Ge personeli ücret istisnasına üst limit getirilmesi~~

Katma Değer Vergisi Kanunu Kaynaklı

- Revize Edilmesi ve Kaldırılması Önerilen KDV İstisnaları
 - Deniz Taşıma Araçlarına Uygulanan KDV İstisnasının Kapsamının Netleştirilmesi (13/A)
 - Deniz Taşıma Araçlarına Limanlarda Verilen Hizmetlere Uygulanan KDV İstisnasının Kapsamının Netleştirilmesi (13/B)
 - ~~Ulusal Güvenlik Amaçlı Teslim ve Hizmetler~~
 - ~~Dahilde İşleme Rejiminin KDV Açısından Kaldırılması~~
 - ~~Yem ve Gübre Teslimleri~~
 - ~~Yabancılarla Verilen Sağlık Hizmetleri~~
 - ~~AR-GE, Yenilik ve Tasarım Faaliyetlerinde Kullanılmak Üzere Yapılan Yeni Makina ve Teçhizat Teslimleri~~
 - ~~Basılı Kitap ve Süreli Yayınların Teslimi~~
 - ~~İndirim ve İade Hakkının Kaldırılması, İndirim Hakkının Kaldırılması ve Doğrudan Gider Yazılması İmkanı Verilen İstisnalar~~
 - ~~Altın, Gümüş, Platin ile ilgili Arama, İşletme ve Zenginleştirme Faaliyetleri, Petrol Arama Faaliyetleri, Boru Hatlarının İnşa ve Modernizasyonu~~
 - ~~Limanlara Bağlantı Sağlayan Demiryolu Hatları ile Liman ve Hava Meydanlarının İnşası, Yenilenmesi ve Genişletilmesi~~

- Organize Sanayi Bölgeleri ile Küçük Sanayi Sitelerinin İnşası
- Genel ve Özel Bütçeli Kamu İdarelerine, İl Özel İdarelerine, Belediyelere ve Köylere Bağışlanan Tesislerin İnşası
- Devreden KDV'nin Azaltılması

ÖTV Kanunu Kaynaklı

- Engelli araçlarına yönelik sınırlamalar
- Öncü İtfaiye Araçlarının ÖTV kapsamına alınması

İstisna ve indirimlerin kaldırılması ve azaltılmasına yönelik tedbirler birinci vergi paketi kapsamında hemen hemen dikkate alınmamıştır. Gelir kaybının yaklaşık 270 milyar TL'si bu kalemlerin çıkarılmasından kaynaklanmıştır.

5. Vergi Usul Kanunu ve 6183 Sayılı Kanun Uygulamasında Uyumun Güçlendirilmesi

Paket içinde vergi uyumunun artırılması ve kayıt dışılıkla mücadele amacıyla vergi usul kanunda değişiklikler yapılmaktadır. Özellikle kayıt dışılığı engellemeye ve caydırıcılığı artırmaya yönelik olmak üzere cezalar artırılmakta, bildirim yükümlülükleri genişletilmekte, usulsüzlüklerde çift taraflı sorumluluğu yerleştirmek şeklinde bir dizi cezai yönü ağır basan yaptırım getirilmektedir. Bu başlık altında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve ilgili kanunlarda yapılması önerilen düzenlemeler ile kamu alacaklarında tahsilat etkinliğinin artırılması hedeflenmektedir.

6. Diğer Konular

Bu başlık altında GİB önerilerinde yer alan yurt dışına çıkış harcı tutarı aynı seviyede olmamakla birlikte artırılmaktadır.

III. Değerlendirme

Sonuç olarak OVP'lerde sürekli tekrarlanan **verginin tabana yayılması, vergilemede adalet, doğrudan vergilerin payının artırılması, kayıt dışılıkla mücadele, sistemin basitleştirilmesi gibi hedeflere yönelik kapsamlı bir düzenleme kamuoyunun gündemine kamuoyuna sızan GİB önerileriyle gelmiş ve ilk adım bu birinci vergi paketiyle atılmıştır.**

Vergilendirmenin amaç fonksiyonuna baktığımızda, mali amaç (fiscal) yanında kamusal müdahale alanlarının genişlemesiyle mali olmayan amaçların politika alanına yoğun şekilde girdiğini görmekteyiz. Bu amaçları, ekonomik, sektörel ve bölgesel politikalar (makro istikrar, büyüme ve kalkınma, bölgesel gelişmişlik farklılıkları, sektörel destekler, rekabet gücünün artırılması gibi) ile sosyal politikalar ve eşitsizlikle mücadele programları şeklinde iki ana eksene oturtmak mümkündür. Bununla birlikte, küreselleşme ile birlikte sürdürülebilirlik konusu (örneğin sınırdaki karbon vergisi), hızlı kentleşme, teknoloji ve kamu politikaları ve kamu müdahalesinin değişen yapısında vergilemeye yönelik yeni ve önemli tartışma alanları olmaktadır.

Vergilemenin ekonomik ve sosyal yaşamların karmaşıklaşması ile birlikte geçmişten daha gizemli bir mesele haline döndüğünü söylemek yanlış olmayacaktır. **Özellikle ülkemizde uzun yıllardır reform yapılmayan yegane alanın vergi olduğunu düşünürsek bu gizemin içinde kaybolmamak için de vergilemeye ilişkin adalet, etkinlik, meşrutiyet gibi temel ilkeleri doğru koymak, ecnebi bütçelerde olduğu gibi hesap kitabını iyi yapmak ve yeni**

tartışmalarla uyumlaştırmak önemlidir. Bu anlamda daha az karmaşık yeni paketleri bekliyor olacağız.

Ek 1: Vergi ve SGK Kapsamında Değişiklik Yapılan Kanunlar

Kanunlar	Teklif Hükümleri	Teklif Mad.	Açıklama	Yürürlük tarihi
6183	6183 Borcu Yoktur Uygulamasının Etkinliğinin Artırılması	1	Alacak takibinde etkinliğin artırılması	Yayım tarihi
193 GVK	Tekno girişim şirketlerinde çalışanlara bedelsiz pay senedi verilmesi	2	Katmadeğeri yüksek şirketlere vergi teşviki	Yayım tarihi
	GVK Ticari ve mesleki kazançlarda günlük hasılat tespiti ve gelir vergisi matrahın belirlenmesi	3	Gelir Artırıcı ve gönüllü uyum	Yayım tarihi
	Elektronik ticaret ve hizmet sağlayıcılara yapılan ödemeler tevkifat kapsamına alınmakta	4	Gelir Artırıcı ve gönüllü uyum	Yayımlı izleyen 2. ay
213 VUK	VUK Kanununun 153/A maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hükümlerine yönelik yeni bir düzenleme yapılması	5	Kayıt dışılıkla mücadele kapsamında	Yayım tarihi
	VUK 257 İnternet Üzerindeki Satış veya Kiralama İlanlarına Yönelik Bilgi Talebine İlişkin Düzenleme	6	Kayıt dışılıkla mücadele kapsamında	Yayım tarihi
	VUK 263 İşletmelerin Aktifinde Yer Alan Kıymetli Madenler İle Kıymetli Madenlere Dayalı Mevduat Hesaplarının Borsa Rayıcı İle Değerlenmesi	7	Gelir artırıcı etki	Yayım tarihi
	Kıymetli madenlere bağlı mevduat ve kredilerin değerlendirilmesinden doğan kazanç	8	Değerleme farklarının vergilendirilmesi suretiyle gelir etkisi	Yayım tarihi
	Vergiye tabi faaliyetini bildirmeyenlere ceza uygulanması	9	Kayıt dışılıkla mücadele	Yayım tarihi
	Usulsüzlük cezalarının güncellenmesi	10	Vergi kayıp ve kaçığını azaltmak	Yayım tarihi
	Özel usulsüzlük cezalarının güncellenmesi ve yargı kararlarına uyum	11	Vergi kayıp ve kaçığını azaltmak	Yayım tarihi
	Damga vergisinde kesilecek en az ceza 14 TL'den 40 TL'ye yükseltiliyor	12	Vergi kayıp ve kaçığını azaltmak	Yayım tarihi
	Özel usulsüzlük cezalarının kapsam (İBAN kullandırma gibi) ve tutarlarında güncelleme ve genişleme	13	Vergi kayıp ve kaçığını azaltmak	Yayım tarihi
	Vergi aslı uzlaşma kapsamından çıkarılmaktadır	14	Vergi kayıp ve kaçığını azaltmak	Yayım tarihi
	Fazla mesai ücretine ilişkin düzenleme	15	Vergi yoklama ve denetimi ile tahsilat çalışmalarında etkinlik	Yayım tarihi
3065 KDV	Kanun değişikliği öncesinde başlayan uzlaşma işlemleri için eski hükümlerin uygulanması	16	Kazanılmış hakların korunması	Yayım tarihi
	Deniz taşıma araçlarında istisnanın kapsamının daraltılması	17	İstisna hükmünün suistimal edilmesinin önlenmesi	Yayım tarihi
	Savunma ve güvenlik amaçlı araçlarla engelli araçların ithalinde uygulanan istisna uygulamasının yurt içi teslimindeki ithalat lehine olan farklılığının giderilmesi	18	İthalat ile yurt içi üretime rekabet eşitliği sağlamak	Yayım tarihi
	Devir, bölünme ve birleşme nedeniyle devralınan indirilecek KDV için vergi incelemesi	19	VUK'da yer alan zamanaşımı süresinin bu işlemlerde uzatmak	Yayım tarihi
	Devredilen KDV'nin 5 yıldan fazla indirim konusu yapılamaması	20	5 yıldan fazla devreden KDV bulunması halinde iade alınması	1.01.2030
	Deniz taşıma araçlarına yapılan hizmetlerde KDV iadesi kaldırılıyor	21	İstisna hükmünün suistimal edilmesini önlemek	Tekliften çıkarıldı
KDV idelerinde vergi inceleme raporu esas alınması kanun hükmü haline getiriliyor	22	Haksız iade alınmasını engellemek	Ağu.24	

BİRİNCİ VERGİ PAKETİNİN MALİ ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRMESİ (V)

	5 yıldan fazla süredir devreden KDV'nin gider yazılması	23	Vergilemede adalet ve etkinlik	1.01.2030
	Depremde zarar gören kamu binaları için genel bütçeli idareler yabancıların bağışlayacağı binalar istisna	24	Kamu kurumlarına yabancı kurumların bağışı istisna kapsamına alınmakta	Yayım tarihi
3218 SBK	Serbest bölgelerde kurumlar vergisi istisnasının yurt dışına satılacak malla sınırlı hale getirilmesi	25	Kurumlar ve gelir vergisi etkisi	1.01.2025 (YT)
4760 ÖTV	Savunma ve güvenlik amaçlı araçların ithalinde uygulanan istisna yurt içine de uygulansın (gelir azaltıcı)	26	İthalat ile yurt içi üretime rekabet eşitliği sağlamak	Yayım tarihi
	Tütün ürünlerinde alınan maktu verginin asgari maktu verginin %20'sine kadar sınır kaldırılıyor	27	Maktu vergi miktarını artırmak hasılat etkisi hesaplanmamış	Yayım tarihi
5510 GSSK	İşveren kısa vadeli sigorta prim oranları %2'den %2,25'e yükseltiliyor	28	SGK prim gelir artışı	Ağu.24
	En düşük emekli aylığı 10.000 TL'den 12.500 TL'ye yükseltilmektedir.	29	Düşük emekli aylıklarında artış	Tem.24
	Sosyal güvenlik destekleme priminin işveren hissesinin EYT'den Yararlananlar için 5 puanlık kısmının Hazinece karşılanması kaldırılmaktadır	30	Emekli olanlara yapılacak demeler için bu teşviğin kaldırılması	Ağu.24
	En düşük emekli aylığının 12.500 TL'ye yükseltilmesinden kaynaklanan ödenek ihtiyacı için Cumhurbaşkanına ödenek aktarma yetkisi	31	Ödenek ihtiyacı için yetki verilmesi	Yayım tarihi
5520 KVK	Taşınmazlara yatırım yapan fon ve ortaklıklara kar dağıtım yapmaları şartıyla istisna	32	Vergi matrahının aşındırılmasını engellemek	1.01.2025 (YT)
	Elektronik ticaret ve hizmet sağlayıcılara yapılan ödemeler tevkifat kapsamına alınmakta	33	Gelir artırıcı etki	Yayımlı izleyen 2. ay
	Dar mükellef elektronik ticaret ve hizmet sağlayıcılara yapılan ödemeler tevkifat kapsamına alınmakta	34	Gelir artırıcı etki	Yayımlı izleyen 2. ay
	YİD ve KÖİ kapsamında faaliyette bulunanların kazançları %30 oranında KV tabi tutulacak	35	Gelir artırıcı etki	1.01.2025 (YT)
	Yurt içi asgari kurumlar vergisi	36		1.01.2025 (YT)
	Yerel ve Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisi	37	Vergilemede küresel eşitlik ve gelir artışı	YT (2024 dahil)
	Yerel ve Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisine ilişkin tanımlar	38	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayım tarihi
	Yerel ve Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisine ilişkin muafiyet ve istisnalar	39	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayım tarihi
	Yerel ve Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisinin hesaplanmasına ilişkin hükümler	40	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayım tarihi
	İşletme bazlı ve kazanç ve zararın hesaplanmasına yönelik açıklamalar	41	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayım tarihi
	Asgari kurumlar vergisi ve Yerel ve Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisinin oranı	42	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayım tarihi
	Yerel ve Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisinin mükellefi	43	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayım tarihi
	Küresel asgari tamamlayıcı kurumlar vergisinin vergilendirme dönemi, verginin tarihi, beyan ve ödenmesine ilişkin hususlar	44	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayım tarihi
	Yerel asgari tamamlayıcı kurumlar vergisinin mükellefi belirlenmekte	45	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayım tarihi
Yerel asgari tamamlayıcı kurumlar vergisinin vergilendirme dönemi, verginin tarihi, beyanı ve ödenmesine ilişkin hususlar	46	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayım tarihi	

BİRİNCİ VERGİ PAKETİNİN MALİ ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRMESİ (V)

	İki veya daha fazla grubun birleşmesi ile bir işletmenin başka bir işletmeyle ya da bir grupta birleşmesi halinde hasılat sınırı	47	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayımlı tarihi
	Yerel ve asgari tamamlayıcı kurumlar vergisine yönelik özel vergileme halleri	48	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayımlı tarihi
	Asgari kurumlar vergisi uygulamasına ilişkin olarak Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki düzenlemesi	49	Vergilemede adalet ve gelir artışı	YT (2024 dahil)
	Yerel ve küresel asgari tamamlayıcı kurumlar vergisinin uygulamasına yönelik geçiş hükümleri	50	Vergilemede adalet ve gelir artışı	Yayımlı tarihi
5579 YD	Yurt dışı çıkış harcı tutarının güncellenmesi	51	Gelir artışı	Yayımlı İzleyen 10. Gün

Ek 2/A GİB Önerileri ve Vergi Paketi Karşılaştırması

Gelir ve Kurumlar Vergisi	GİB Öneriler	Teklif
Yurt içi asgari kurumlar vergisi uygulaması	+	+
Çok uluslu şirketlerde küresel asgari kurumlar vergisi uygulaması	+	+
GVK Ticari ve mesleki kazançlarda günlük hasılat tespiti ve gelir vergisi matrahın belirlenmesi	+	+
Yap işlet ve devret modeli ile kamu özel iş birliği projeleri kapsamında elde edilen kazançlardan %30 oranında kurumlar vergisi alınması	+	+
Gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıkları dahil tüm fon ve ortaklıkların gayrimenkul gelirlerine tanınan istisnanın sınırlandırılması	+	+
Serbest bölgelerde kurumlar vergisi istisnasının yurt dışına satılacak malla sınırlı hale getirilmesi	+	+
Ticari, zirai ve serbest meslek faaliyetleri nedeniyle yıllık gelir vergisi beyannamesi vermeye mecbur olan mükellefler için "Asgari Gelir Vergisi" uygulaması ihdas edilmesi	+	-
Özel Gider (Harcama) Bildirimi-Nerden Buldun?	+	-
Bahşiş Gelirlerinde Basitleştirilmiş Vergileme	+	-
Kripto Varlıklar ile İlgili İşlem Vergisi Getirilmesi	+	-
İştirak hissesi satış kazancı istisnasının kaldırılması, eski hisseler için devam ettirilmesi ve bu hisselerin satış istisnasının %25 ile sınırlandırılması	+	-
Değer Artışı Kazancındaki İstisnaların Kaldırılması	+	-
Borsa Kazançlarının Vergilendirilmesi	+	-
Esnaf muaflığının kapsamının genişletilmesi, esnaf muaflığı belgesi alma zorunluluğu getirilmesi ve harç alınması (Basit usulün kaldırılması kapsamında)	+	-
Basit usulün kaldırılması (Bu usulde vergilendirilen ve nüfusu 30 binin altında olan ilçelerdeki bazı küçük esnafın esnaf muaflığı kapsamına alınması, evlerde sunulan hizmetlerde basit bir vergileme usulü getirilmesi)	+	-
Moto-kurye faaliyetlerinden doğan kazançlarda basit vergileme usulüne geçilmesi	+	-
Mesken kira ödemelerinin banka kanalıyla yapılması ve banka tarafından tevkifat yapılması, üçüncü gelir diliminden itibaren beyanname verilmesi	+	-
Startup Şirketlerindeki hisse senedi opsiyonlarında vergisel kolaylık sağlanması	+	-
Ar-Ge Personeline uygulanan ücret istisnasına üst limit getirilmesi	+	-

Not: Sarı renk düzenlemenin olmadığını, ortak maviler ise (+ ile birlikte) iki tarafta da olduğunu göstermekte.

Ek 2/B GİB Önerileri ve Vergi Paketi Karşılaştırması

Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisi	GİB Öneriler	Teklif
Deniz taşıma araçlarında istisnanın kapsamının daraltılması	+	+
Devir, bölünme ve birleşme nedeniyle devralınan indirilecek KDV için vergi incelemesi	+	+
Devredilen KDV'nin 5 yıldan fazla indirim konusu yapılamaması	+	+
Deniz taşıma araçlarına yapılan hizmetlerde KDV iadesi kaldırılıyor	+	+
KDV iadelerinde vergi inceleme raporu esas alınmasının kanun hükmü haline getiriliyor	+	+
5 yıldan fazla süredir devreden KDV'nin gider yazılması	+	+
Türkiye Varlık Fonuna ilişkin istisna değişikliği	+	-
Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ödenmeyen KDV'nin ödenmesi	+	-
Engelli araçlarındaki ÖTV istisnasının revize edilmesi (ÖTV+KDV)	+	-
İtfaiye öncü Araçlarının ÖTV kapsamına alınması	+	-
İstisnaların Gözden Geçirilmesi	+	-
Yem ve gübredeki KDV istisnasının kaldırılması	+	-
Ulusal güvenlik amaçlı KDV istisnasının alt mükelleflere tanınan kısmının daraltılması	+	-
Yabancılara verilen sağlık hizmetindeki KDV istisnasının kaldırılması	+	-
Basılı kitap ve süreli yayınlardaki KDV istisnasının kaldırılması	+	-
Altın, gümüş, petrol arama hizmetlerindeki KDV istisnasının kısmi istisnaya dönüştürülmesi	+	-
Limanlara bağlantı sağlayan demiryolu hattı ile liman ve havalimanı inşasına ilişkin istisnanın kısmi istisnaya dönüştürülmesi	+	-
Organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin inşasına ilişkin istisnanın kısmi istisnaya dönüştürülmesi	+	-
TVF istisnasının uygulamasının netleştirilerek KDV'nin indirimine izin veren düzenlemenin kaldırılması	+	-
Kısmi istisnalarda KDV'nin indirimine izin veren düzenlemelerinin kaldırılması	+	-
Savunma ve güvenlik amaçlı araçlarla engelli araçların ithalinde uygulanan istisna yurtiçinde (ÖTV)	-	+
Depremde zarar gören kamu binaları için genel bütçeli idareler yabancıların bağışlayacağı binalar istisna	-	+
Tütün ürünlerinde alınan maktu verginin asgari maktu verginin %20'sine kadar sınır kaldırılıyor (ÖTV)	-	+

Not: Sarı renk düzenlemenin olmadığını, ortak maviler ise (+ ile birlikte) iki tarafta da olduğunu göstermekte.